

SELAMLAŞMA VE ÖNEMİ

“İnsanların Allah nezdinde en makbul olanı,
ilk önce selam verenleridir.”

(R. Salihin. 859)

Atilâ MURATOĞLU

Konya, 2012

0530 608 71 77

SELAMLAŞMA VE ÖNEMİ

Atilâ MURATOĞLU

Baskı - Cilt

Damla Ofset AÇ.

Büsan Organize San. Kosgeb Cad.

10631 Sk. No: 4 Karatay/KONYA

Tel: (0332) 345 00 10

www.damlaofset.com.tr

Sertifika No: 14972 / KASIM 2012

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
SELAMIN TANIMI	9
SELAM ALIP VERMENİN DURUMU	11
SELAMIN ÖNEMİ.....	11
İLK DEFA VERİLEN SELAM.....	15
SELAM ALIP VERME ADABI	17
ÇOK SELAM VERİLMESİ	19
SAHABENİN SELAMLAŞMA ŞEKLİ	21
MÜSLÜMANIN.....	22
MÜSLÜMAN ÜZERİNDEKİ HAKKI.....	22
SELAM ALIP VERMENİN SEVAP DERECESESİ	22
SÜNNETE GÖRE SELAMLAŞMA ŞEKLİ.....	23
SELAMDAN EVVEL SÖZE BAŞLAMAMAK.....	24
SELAMI ÖNCE VERME	25
RASULULLAH (s. av)' DEN MÜ'MİNLERE SELAM.....	26
MÜMİNLERDEN RESULULLAH (s. a. v) SELAM.....	27
AİLEYE SELAM VERME	29
ÇOCUKLARA SELAM VERME.....	30
YABANCI KADINLARA SELAM VERMEK.....	31
BİR YERDEN AYRILIRKEN SELAM VERMEK.....	31
KADINLARIN SELAM VERMELERİ.....	32
TOPLULUKLARA SELAM VERME	33
SELAM HER YERDE VE HER ZAMAN YÜKSEK SESLE Mİ VERİLMELİ?	35
KABİRDEKİLERE SELAM VERME	35
TELEFONLA SELAMLAŞMA	38
UZAKTAKİ İNSANLARLA İŞARETLE SELAMLAŞMA	38
HİRİSTİYAN VE YAHUDİLERE (EHLİ KİTAP) SELAM VERMEK- SELAM ALMAK	39
EVLERE GİRERKEN İZİN ALIP SELAM VERME.....	41

EVDEN VEYA BAŞKA BİR YERDEN ÇIKARKEN	45
(AYRILIRKEN) NE YAPMALI?	45
KAPI ÇALMA VE İZİN İSTEME DURUMU NASIL OLMALIDIR?	46
İÇİNDE KİMSENİN OLMADIĞI BOŞ BİR EVE GİRİNCE	48
NASIL SELAM VERİLMELİDİR?	48
EVLERE SELAMSIZ NE ZAMAN GİRİLİR?	48
SELAM GÖNDERMEK VE ULAŞTIRMAK	49
SELAMIN İNSANI CENNETE GÖTÜRECEĞİ	50
ALLAH (c.c.) VE MELEKLERDEN CENNETTE MÜMİNLERE VERİLEN SELAM	51
CENNET BAHÇESİ- DARÜ'S- SELAM.....	55
ORGANLARIN SELAMI.....	56
SELAMIN EVRENSELLİĞİ	56
CAHİLİYE DÖNEMİNDE SELAM	58
İNSANLARIN EN CİMRİSİ	58
KİMLERE SELAM VERİLMEZ?	60
MUSAFAHA	64
AÇIKTAN GÜNAH İŞLEYENLERE SELAM VERİLMEZ	67
MUANAKA (KUCAKLAŞMAK).....	68
İNSANIN ALNINI ÖPMEK	69
SELAMDAN SONRA MERHABA DEMEK.....	69
SELAMLA İLGİLİ HADİSİ ŞERİFLER.....	70
BİBLİYOGRAFYA.....	78

İthaf

Bu çalışmamı, üzerimde hakları bulunan Rahmetli Anneme ve Babama ithaf ediyorum.

"Rabbim! Küçüklüğümde onlar beni nasıl yetiştirmişlerse, şimdi sen de onlara öyle rahmet et (koru)" (İsra suresi ayet 24.)

*Enes (r.anh.) rivayet ettiği hadisi şerifte,
Resulullah (s.a.v.):
“İnsanların hasisi (cimrisi), selamı esirgeyendir.”
(Ramuz. 243. 14. C. sagır. 2. 1698.)*

ÖNSÖZ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a Hamd olsun!

Peygamberimiz Hazreti Muhammed Sallallahü Aleyhi Ve sellem'e ve Ashabı'na salat ve selam olsun

Müslümanlar arasında sevgi bağlarını kuracak ve kuvvetlendirecek amellerin başında gelen selam ve selamlaşmayı yaymayı ayet ve hadisi şeriflerle faydalı olur düşüncesiyle siz kıymetli okuyucularıma küçük bir kitapçık haline getirmeyi murat ettim.

Yüce Allah (c.c.) bu eseri okuyuculara faydalı kılsın.

Atillâ MURATOĞLU

“Bir selamla selamlandığınız zaman siz de ondan daha güzeli ile selamlayın; Yahut aynı ile karşılık verin. Şüphesiz Allah (c.c.) herşeyin hesabını arayanıdır. ” (Nisa-86)

SELAMIN TANIMI

Allahü Tealâ'nın güzel isimlerinden birisi de Es-selam'dır. Allah'ın sıfatı olarak selam; insanlara arız olan ayıp, kusur, eksiklik, afet, hastalık, acizlik, ölüm gibi başka şeylerden beri olan; yarattıklarını afet ve belalardan kurtaran, zulmetmeyen güven arayanları güvene erdiren demektir.

Selam: "Allahın ismi senin üzerine olsun" yani, sen onun himayesi altındasın demektir. Tıpkı Allah (c.c.) seninle birlikte olsun, Allah (c.c.) senin yanında olsun demek gibidir.

Selam: Ayıplardan, kötülüklerden, afetlerden salim olmak, selamet, esenlik, ferahlık, güvenlik rahmet, bereket, asayiş, sulh ve bütün korktuklarından emin olma gibi insana rahatlık ve mutluluk

veren bütün güzelliklerin ve iyiliklerin insan üzerinde olması, toplanması demektir.

Selam; sağlıklı ve uzun ömürlü olmak için bir duadır.

Selam; Din ve dünya için karşılaşılması muhtemel olan bel  ve musibetlerden kurtuluş için bir duadır.

Bir insan diğerine "Esselâmü aleyküm" dediği zaman, din kardeşinin tüm afet ve kötülüklerden uzak olmasını istemiş olup onun sağlığı, selameti ve iyiliği için dua etmiş demektir. Bu selam karşısındaki insanın kurtuluşuna ve güvenliğine bir garanti teşkil eder.

Bir insan birisine "Esselâmü aleyküm" dediği zaman; Allah'ın rahmet ve bereketi üzerine olsun diyor. Selamı alan da Allah'ın Rahmet ve bereketi sizin de üzerinize olsun diyor.

Bir insan birisine " Esselâmü aleyküm " dediği zaman benden size hiç zarar ve kötülük gelmez bana güvenebilirsiniz diyor. Selamı alan da siz de bana güvenebilirsiniz benden de size bir kötülük gelmez diyor.

Selam: Müslümanlar arasında sevgi ve barış sağlayan, mevcut olan sevgi ve samimiyeti ve

dostluğu daha da artıran bir vasıtaadır.

SELAM ALIP VERMENİN DURUMU

Bir müslümanın diğer Müslüman kardeşi için hayır temennisinde bulunması manasını da ifade eden selam kelimesi yüce kitabımız Kuranı Kerim'de 33 yerde geçer.

Hız:Ali (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir Hadisi şerifte Resulullah (s.a.v.): "Selam vermek sünnet almak ise farzdır" buyuruyor. (C. Sagır. 2. 24.)

İki cemaat birbiriyle karşılaşınca; onlardan birisinin selam vermesi sünnet-i kifaye, selamı alacak taraftan birisinin ise selamı alması farz-ı kifayedir.

SELAMIN ÖNEMİ

Selam, İslam'ın sevgi ve rahmet kapılarının anahtarıdır. Müslümanın gönüllerindeki sevgi hazinesine bu anahtarla girilir. Müslüman da Yüce Allah'ın rahmet ve mağfiret kapısına, deryasına bu gemi ile dalar.

Selamlaşma; İnsanlar arasındaki iletişimin ilk adımı ve giriş kapısı selam vermek ve almaktır. Selam vermeden hiç bir insana yaklaşamazsınız. Selamsız bir yaklaşma, karşınızdaki insanda ve

toplumda tedirgin ve rahatsız edici etkiler ve duygular oluşturur. Bu vesileyle de karşınızda ki insana ve topluma yaklaşmanız kuşkuyla karşılanır. Çünkü insanlar arasındaki selamlaşma; karşılıklı ön yargıları kaldıran, dostluk ilişkilerini, sevgi ve saygıyı karşıya bildiren bir eylem ve harekettir.

Ebu Hureyre (r.anh.) rivayet ettiği bir hadisi şerifte Resulullah (s.a.v.) Efendimiz :

"Siz mü'min olmadıkça cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de mü'min olamazsınız. Yaptığınız takdirde sevineceğiniz bir şeyi size söyleyeyim mi? Aranızda selamı yayınız" buyurmuştur. (R. Salihin. 851 Ramuz 456. 11)

Selam, Cenab-ı Hakk'ın "Esmau'l- Hüsna" sından yani güzel isimlerindendir. Bu yönüyle selam, mü'minin mü'mine olan bir lütfudur. Mü'minin mü'mini tanımlaması ve şerefliendirmesidir. Bize emanet olan direk kalbe ve ruha hitap eden ve Mi'rac gecesinde Cenab-ı Hakk'ın Rasülü Muhammed (s.a.v.) Efendimize hitabı olan selamı bir mü'min ancak bir mü'mine söyleyebilir, ancak bu güzellikleri bir mü'min için isteyebilir, başkası için değil.

Selamlaşma Müslümanlar arasında bir ahitleşmedir. Allah (c.c.) adına yapılan bir ahitleşme.

Çünkü her selam ehli bir diğerini Allah (c.c.) adına karşılar, O'nun halifesi olduğunun şuuru içinde bir diğer selam ehline yaklaşır ve ona teminat verir. Yani, sana benden iyilik ve güzellikten, hayır ve bereketten başka bir şey gelmez, bana güvenebilirsin. Benden hiç bir kötülük görmezsin, çünkü ben sana Es-Selam olan, bütün hayırların kaynağı, bütün güzelliklerin, iyiliklerin yaratıcısı Allah (c.c.) adına geliyorum Ben ve sen O'ndan geldik ve yine ona döneceğiz. O'na da ancak salih amel ve selim bir kalp ile varılır. O bizi selam (esenlik) yurduna çağırıyor.

Selam bereket kaynağıdır, her şeyin bereket kaynağı. . . Selamlaşmak, paylaşmak, karşılıklı ihtiyaç gidermektir. Sıkıntıları ortadan kaldırmaktır. Bütün sıkıntıların kaynağı da ihtiyaçların giderilmeyişi, karşılanmaması değil midir? İnsan ihtiyaç duyduğu şeyi elde ettiği zaman mutlu olur. Bütün yaratıklar Allah (c.c.)'a muhtaçtır. Allah (c.c.) da yaratıklarının ihtiyaçlarını yine başka yaratıklarla gideriyor. Her mü'min alırken Allah (c.c.) adına alır, verirken de Allah (c.c.) adına verir. O, besmele eridir. O'nun hayat anahtarı besmeledir. O her kapıya besmele ile yaklaşır, her kapıyı besmele ile yoklar ve besmele ile açar. Selam o bes-

melenin çok güzel bir dişlisidir. Aslında Selam da bir anahtar konumundadır. Anahtardır. O anahtarı kullanmayanlara sohbet kapıları kapalıdır, açılmaz, selam vermeyenle konuşulmaz. Selam vermeyen eve alınmaz, Selam vermeyen yemeğe sofraya davet edilmez, oturtulmaz Selam sohbetin, bütün konuşmaların anahtarıdır. Yasaklanmış bulunan müslümanın müslüman kardeşiyle üç gündenden fazla dargın durması hali selam vermekle ortadan kalkar. Çünkü selam sevgi beslemenin sebebidir. O bakımdan dargınlığı keser. Hadisi şerifte Rasulü Allah (s.a.v.) "selam dargınlığı sona erdirir" buyurur. (İs. Fık. An. 4. 381)

Mü'minler selamla buluşur, selamla uğurlanırlar. Mü'minler topluluğu bir kutlu selam topluluğudur. Mü'minin hayattaki direği namazdır. Namazlarının meyvesi ise "Selam"dır.

Nice kötülükler vardır ki, selam ile yok edilmiştir.

Nice hayır ve bereketler vardır ki, selam ile kazanılmıştır.

Nice merhametler vardır ki, selamla gelmiştir.

Buna karşılık nice belalar, ümitsizlikler, soygunlar, akrabalarla ilişkilerin kesilmesi, insanların birbirlerine olan kin ve nefretlerin çoğalması hep

Selam'ın terk edilmesiyle olmuştur. Onun için selamı çokça ver, küçüğe büyüğe, zengine fakire, tanıdığına tanımadığına, kısaca ölüye, diriye ve herkese selam ver.

Yüce Allah (c.c.) Nisa suresinin 86. ayeti kerimesinde "Bir selamla selamlandığınız zaman siz de ondan daha güzeli ile selamlayın; yahut aynı ile karşılık verin. Şüphesiz Allah her şeyin hesabını arayandır" buyurur.

Yine Nur suresinin 27 ayetinde; "Ey iman edenler! Kendi evlerinizden başka evlere geldiğinizi fark ettirip (izin alıp) ev halkına selam vermedikçe girmeyin bu sizin için daha iyidir" buyuruyor.

Ebu Hureyre (r.anh.) den: Resulullah (s.a.v.): Sizden biriniz din kardeşine rastlarsa ona selam versin. Eğer aralarına taş, duvar veya ağaç gibi bir engel girip tekrar karşılaşırsa yine selam versin " buyurmuştur. (Ramuz. 62. 6. R. sal. 864.)

İLK DEFA VERİLEN SELAM

Yeryüzünde ilk defa yaratılan insan ve ilk peygamber olan Hz. Adem (a. s.) aynı zamanda ilk selam veren insandır. Kendisinden başka insan olmadığı için selamını meleklerle vermiş ve melek-

lerde onun bu selamına karşılık vermişlerdir. Bu konu da Ebu Hureyre (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır.

Allah (c.c.) Adem'i kendi sureti üzere yarattı. Boyu (60) arşındır. Sonra şöyle buyurdu. " Git şu oturan melekler topluluğuna selam ver. Onların verecekleri karşılığı dinle. İşte o senin ve neslinin selamlaşması olacaktır. " Hz. Adem gitti, "Es-Selamü aleyküm " dedi. Melekler, "Es-Selamü aleyke ve rahmetullahi" diye karşılık verdiler. Onun verdiği selama " ve rahmetullahi " ilave ettiler Cennete giren herkes Adem'in altmış arşın-lık uzunluğunda olacaklardır. İnsanlar ondan sonra şu ana kadar küçülmektedirler".

(Buhari, İstizan. 1. Müslim. cennet. 28. R. Sa-
lih'in 849, Cem'ul- Fevaid. 7. 7692. C. Sagir 2. 2061)

Arşın: Bir uzunluk ölçüsü birimidir. (68) Cm. uzunluğa bir arşın denir.

Bir kol boyu uzunluğuna bir arşın denir.

Büyük bir adım genişliğine de bir arşın denir.
(Sözlük. 1. 112)

SELAM ALIP VERME ADABI

Allah (c.c.) ın selamı, yardımı, bereketi, ihsanı ve esenliği üzerinize olsun anlamına gelen selamı islam şu şekilde tanzim eder:

Selamın şekli : " Esselâmu aleyküm " sözüdür. Önce selam veren bu cümleyi söyler.

" Selamun aleyküm " şeklinde söylemek de caizdir. Selamı almanın şekli ise ; "Ve aleykümüsselam " dır. Bu "ve" harfi olmadan "Aleykümüsselam" olarak da söylenilebilir. Verilen selamı, " Ve aleykümüsselam ve rahmetüllahi ve berekatüh " şeklinde almak en güzel olanıdır.

Selam verenin de " Esselâmü aleyküm ve rahmetullahî ve berekâtüh" şeklinde selam vermesi daha faziletlidir. Böyle verilen bir selama "Ve aleykümüsselâm ve Rahmetullahî ve berekâtüh " şeklinde karşılık verilir (Diy. İ. İlm. 487) veya "Ve aleyküm" yani bana olduğu gibi sana da olsun şeklinde bir ilave yapmak kafidir. (Fizilal-İl-Kur'an 3. 368.)

Böylelikle bütün ziyadeliği yapılmış olur. Çünkü Yüce Allah (c.c.) Nisa suresinin 86. ayetinde "Bir selam ile selamlandığınız zaman siz de ondan daha güzeli ile selamlayın; yahut aynı ile karşılık verin. Şüphesiz Allah, her şeyin hesabını arayan-

dır." buyuruyor.

Yüce Allah (c.c.) yapmış olduğumuz her şeyi hesap eder, ona göre bize ceza veya mükâfat verir. Onun içindir ki, emredilmiş olduğumuz şekilde aramızdaki selamlaşmaya dikkat etmeliyiz.

Sünnete uygun olarak selamlaşmanın şekli yukarıda belirtildiği gibidir. "Selam aleyküm" veya "selamü aleyküm" gibi selam verme durumlarının hoş karşılanmaması sünnete uygun olmadığından dolayıdır.

Selam ya "esselamü aleyküm" yahut da "selamün aleyküm" diyerek tenvinle verilir. Yani sonundaki "nun" kelimesi ağızdan çıkacak. Çıkmazsa cahillerin yaptığı olur ki, selam değildir. (İbni Abidin:2. 524)

Selam verirken, selam verilen kişiye hiç bir şekilde eziyet vermemek ve onu rahatsız etmemek niyetiyle selam verilir.

Böylece selamlaşma, selam veren ve alanın birbirlerine iyi duygularını ifade ederek karşılıklı birbirlerine güven duymalarına vesile olur. Selama aynı iyi niyetle de karşılık verilmelidir.

Sünnet olan selamın açıkça verilmesidir. Selam veren kişi karşısında selam verdiği insanın selamını almayacağı kanaati varsa bile selamı

verecek ve terk etmeyecek. Yani nasıl olsa bu benim selamımı almaz veya almayacak deyip de selam vermemezlük etmeyecektir. Çünkü Rasûlullah (s.a.v.) in “Selamı yayınız” hadisinin umumi ifadesi bunu gerektirmektedir.

Selam, müslüman cemaatin fertleri arasında sevgi ve yakınlık bağlarını kuvvetlendirmek için girişilen daimi bir çırpınma ve şifalı manevi bir ilaçtır.

ÇOK SELAM VERİLMESİ

Şunu bilmek gerekir ki selam, müslümanların sünneti, cennetliklerin selamı, sevgiyi celb eden, kini ve öfkeyi gideren bir ifadedir.

Enes (r.anh.) den, Resulullah (s.a.v.) "Selam Allah'ın isimlerinden bir isimdir. Ağza konulmuştur. Aranızda selamı ifşa ediniz (yayınız)" buyuruyor. (Ramuz. 100. 8 R. Salihin 852.)

Ebu Hureyre (r.anh.) rivayet ettiği hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.) :

“Sizden biriniz din kardeşine rastlarsa ona selam versin. Eğer aralarına taş, duvar veya ağaç gibi bir engel girip tekrar karşılaşırsa yine selam versin” buyuruyor. (Ramuz 62. 6. R. Salih. 864)

Enes İbn Malik (r.anh.) anlattı: "Resulullah (s.a.v.) ile olduğumuz zamanlarda aramıza bir ağaç dahi girip bizi ayırsa birleşince selamlaşırđık. "(Tergip ve Terhip. 5. 295)

Abdullah b. Amr ibni'l As (r.anh.) dan: "Bir adam Resulü Ekrem (s.a.v.)'den "İslamın hangi ameli daha hayırlıdır?" diye sordu.

Resulü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz:

Yemek yedirmekliğin, tanıdığın ve tanımadığın kimselere selam vermekliğindir" buyurdu. (R. Salihin. 848)

Tufeyl b. Ubey b. Ka'b'dan: "Abdullah b. Ömer'e gelir, onunla birlikte çarşıya çıkardım. Biz çarşıya çıkınca Abdullah, hurda satan olsun, miskin olsun, herkesin yanından geçerken selam verirdi.

Günün birinde Abdullah'ın yanına gelmiştim. Beraber çarşıya gitmemizi istedi, ben de kendisine çarşıda ne yapacaksın? Alışveriş işlerine vakıf değilsin, eşyanın fiyatını sormaz ve pazarlığa girişmezsin, pazar yerlerinde oturmazsın, burada otur konuşalım dedim. Abdullah: "Ey Eba Batn! (Karnı büyük, şişman olduğundan böyle hitap etmiştir.) Biz selam vermek için çıkıyoruz, rast geldiklerimize selam vereceğiz" cevabını verdi. " (R, Salihin. 853)

SAHABENİN SELAMLAŞMA ŞEKLİ

Enes bin Malik (r.anh.) şöyle dedi ;

"Resulullah (s. a. v.)'in ashabı toplu bulunurlardı da, onların yürürken karşılıklarına bir ağaç çıkardı.

Bunlardan bir kısmı ağacın sağından ve diğer kısmı da ağacın solundan giderdi de, karşılaştıklarında birbirlerine selam verirlerdi" (Buhari Edebu'l- Müfret. 1011.)

Ata bin Ebi Keban (Rahmetullahi Aleyh) şöyle dedi :

"Sahabeler, elle selam vermeyi hoş görmezdi. " (Edebu'l- Müfred 1004)

Sabit bin Ubeyd (Rahmetullahi Aleyh) şöyle dedi:

"Abdullah ibni Ömer (r.anh.) nın bulunduğu bir meclise gittim, O şöyle dedi:

Selam verdiğinde duyur ! Çünkü o Allah katından bir sağlık dileğidir, mübarek ve hoştur " (Buhari. Edeb'ul Müfret. 1005)

MÜSLÜMANIN MÜSLÜMAN ÜZERİNDEKİ HAKKI

Buhari'nin rivayet etmiş olduğu bir Hadisi şerifte Resulullah (s.a.v.): "Müslümanın müslüman üzerindeki hakkı altıdır:

- 1- Karşılaştığı zaman selam verir,
- 2- Kendisini davet ettiği zaman davetine ica-bet eder,
- 3- Senden nasihat isterse nasihat ta bulun.
- 4- Aksırdığı zaman Elhamdülillah derse ona "Yerhamükellah" de,
- 5- Hastalanırsa onu ziyaretin de bulunur,
- 6- Öldüğü zaman da cenazesinde bulunur, buyurur. (R. Salihin. 850. R. Beyan 5. 505.)

SELAM ALIP VERMENİN SEVAP DERECESESİ

İmran bin el Husayn (r. anh) den rivayetle; "Bir adam Peygamber Efendimiz (s, a, v.) gelip: "Esse-lamü aleyküm" dedi, Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de aynı şekilde mukabelede bulundu ve selam veren oturdu. Bunun üzerine Efendimiz (s.a.v.) "on sevap kazandı" buyurdu. Sonra bir başkası gelip "Esselamü aleyküm ve rahmetullah" dedi Pey-

gamber Efendimiz (s.a.v.) "yirmi sevap kazandı" buyurdu. Sonra bir adam daha gelerek "Esselamü aleyküm ve rahmetullahi ve berekatüh" dedi. Efendimiz (s, a. v.) de aynı şekilde cevap verince, selam veren oturdu. Efendimiz (s.a.v.) "otuz sevap kazandı" buyurdu. "(R. Salihin. 854.)

Sehl b. Muaz b. Enes, babasından, bu hadisin benzerini şu eklemeyle nakleder. Sonra başka biri daha geldi ve "es-selamü aleyküm ve rahmetullahi ve berekatühü ve mağfiratühü" diye selam verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.): "Kırk sevap aldı" buyurdu ve ekledi: "İşte bütün faziletlerin sevabı böyle artar buyurdu. " (Cem'ul-Fevaid. 7. 7696. Tergib ve Terhib. 5. 296.)

SÜNNETE GÖRE SELAMLAŞMA ŞEKLİ

Cabir (r.anh.) rivayet edilen bir hadisi şerifte Resulullah (s.a.v.) Küçük büyüğe, bir ikiye, az çoğa, binitli yayaya, geçen oturana, ayakta olan oturana selam verir buyurur. (Ramuz. 510. 10. R. Beyan 2. 266.)

Yukarıdan aşağı gelenin, aşağıdan yukarı gidene, arkadan gidenin önden gidene, gençlerin yaşlılara, ister az olsun, ister çok bir yerden gelen oturana, babanın çocuklarına ve eşine selam

vermesi de Resulullah (s.a.v.) sünnetlerindedir.

Bir odaya giren odada bulunanlara selam verir, mektupta da mektubu yazan selam verir.

İki kişi karşılaşınca ikisi aynı anda selam verirse (bazen oluyor) her ikisinin de birbirlerinin selamlarını almaları gerekir çünkü farz olur.

Camiye erken giden kimse, içerde kimse yoksa içeri girince aynı boş bir eve girince verdiği gibi burada da "esselâmü aleyna ve alâ ibadillâhissalihin" diyerek önce selam verir, sonra Efendimiz (s.a.v.) üç defa Salavatı şerife getirir. "Ya Rabbi rahmet kapılarını bana da aç" diye dua eder. İtikafa niyet ederse ayrıca onun ecri vardır. (İmam Nevevi kısa bir an için bile İ'tikafa niyet sahihtir demiştir.) Kerahet vakti değilse iki rekat Tahiyetül mescit namazı kılar, cami kalabalıksa veya kerahat vakti ise dört defa ayakta (Subhanallahi velhamdülillahi vela ilahe illallahü vallahu ekber) denir.

SELAMDAN EVVEL SÖZE BAŞLAMAMAK

İbni Ömer (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte: "Resulullah (s.a.v.) Selamdan evvel söze başlamayın. Kim selamdan evvel söze baş-

larsa ona cevap vermeyin" buyuruyor. (Ramuz. 466. 6.)

Bir başka hadisi şerifte de Resulullah (s.a.v.) "Selam sualden evveldir. Selamdan evvel sual sorarlarsa cevap vermeyin" buyuruyor. (Ramuz. 215. 4.)

SELAMI ÖNCE VERME

Selama önce başlamak sünnettir. Kendisine selam verilen kişinin mutlaka verilen selamı işitebilmesi için, önce selam verenin sesini yükseltmesi de sünnettir. Her türlü konuşmaya başlamadan önce selam ile başlamak da sünnettir. Selamı alırken selam veren kişiye işittirecek ve selamı aldığını bildirecek kadar sesi yükseltmek vaciptir. (İs. Fık. An 4. 380)

Yüce Allah (c.c.) bize Bakara suresinin 148 inci ayetinde "(Ey mü'minler !) Siz hayır işlerinde yarışın." buyuruyor.

Yüce dinimiz İslam'ın bize hayırlı işlerde acele etmeyi ve birbirimizle yarışmayı bildirdiği hayırlı işlerden birisi de selam'dır. Bu sebeple önce davranan yani önce selam veren daha çok sevap kazanır. Çünkü o, Allahü Teala'nın adını daha

önce zikretmiş ve karşısındakine de daha önce dua etmiş olur haliyle de hayırlı bir ameli başlatmasının sevabını daha önce kazanmıştır. Bir de selam veren hem sünnete uyduğu için sevap kazanır hem de selam verdiği insana da farz işlettiği için ayrıca sevap kazanır. Bunun sebebi de Enes (r.anh.) in rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte Rasulullah (s.a.v.): "Hayıra delalet eden (yol gösterene, o hayıra sebep olana), onu yapan gibidir" buyuruyor. (Ramuz 207. 5)

Ebu Umame (r. anh.)'ın rivayet ettiği bir hadisi şerifte Resulullah (s.a.v.): "İnsanların Allah katında en makbul olanı önce selam verenlerdir " buyurdu. (R. Salihin 859. Tac 722.)

Abdullah İbni Mes'ud (r.anh.) rivayet etmiş olduğu başka bir hadisi şerifte Resulullah (s. a. v.) "Selamı önce veren kibirden beridir" buyurur. (Ramuz. 194. 2.)

RASULULLAH (s. av)' DEN MÜ'MİNLERE SELAM

Yüce Allah (c.c.) En'am suresinin 54. ayetinde peygamberinin mü'minlere nasıl selam vereceğini bildiriyor:

"Ayetlerimize inananlar sana geldiğinde onlara

de ki: Salam size! Rabbiniz merhamet etmeyi kendisine yazdı. Gerçek şu ki: Sizden kim bilme-
yerek bir kötülük yapar, sonra ardından tövbe
edip de kendisini ıslah ederse, bilsin ki Allah çok
bağışlayan, çok esirgeyendir".

Bizler de yolda giderken tanıdığımız ve tanı-
madığımız tüm müslümanlara selam verelim.
Fıkıh kitaplarımızda şöyle bir soru vardır: Nerede
sünneti işleyen, farz işleyenden daha çok sevap
alır? İşte bu durumda selamdadır. Selam vermek
sünnet, almak ise farzdır. Peygamber (s.a.v.) Efen-
dimiz " Ebu Umame (r.anh.) rivayet ettiği hadisi
şerifte; "İnsanların Allah nezdinde en makbul
olanı önce selam verenleridir" buyuruyor. (R.
Salihin. 859.)

Onun için hem selamın sevabını hem de efda-
liyetini kazanmak, hem de karşımızdaki insanın
gönlünü almak için selama önce davranalım.
Daha fazla sevap kazanmak için selamın verilme-
sini beklemeden biz selam verelim. İnşaaallah.

MÜMİNLERDEN RESULULLAH (s. a. v) SELAM

Yüce Allah (c.c.) Ahzab suresinin 56. ıncı aye-
tinde " Allah ve melekleri, Peygamber'e çok sala-
vat getirirler. Ey mü'minler! Siz de ona salavat

getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin. "

(Allah'ın salevatı, rahmet etmek ve kulunun şanını yüceltmektir. Meleklerin salevatı, Peygamber'in şanını yüceltmek, mü'minlere bağış dilemek anlamındadır. Mü'minlerin salatı ise, dua anlamına gelmektedir.

Allah (c.c.) bütün mü'minlere, peygamberlerine salat ve selam getirmelerini emretmekte ve ona saygı göstermelerini istemektedir. "Alla-hümme salli ala Muhammedin" demek salat, "Esselamu aleyke eyyühe'n-Nebiyü " demek selamdır.

Hepinizin malumudur ki, Peygamber (s.a.v.)'den rivayet edilen çok sayıda salevat-ı şerife vardır. Bunları okumak, mümkün olduğu kadar çok salat ve selam getirmek Peygamber (s.a.v.) sevgisini celbeder, şefaatine sebep olur. Zaten getirdiğimiz Salatı selamlar Efendimiz (s.a.v.) bildirilir.

Hz. Ammar (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.) : "Ya Ammar Allah (z. c. hz.)'nin bir meleği vardır ki, ona bütün mah-lukatın söylediğini dinlemek kabiliyetini vermiştir. Ben ölünce kıyamete kadar o kabrimde durur. ve ümmetimden bir kimse bana ne zaman salat

getirse onu ismi ve baba ismi ile bana bildirir de, der ki :

" Ya Muhammed (s.a.v.) falan sana şöyle şöyle salat eyledi " Bunun üzerine Rab, bu adama her bir salatına karşılık on salat eder" buyurur. (Ramuz 499. 4.)

İbni Mes'ud (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.) :

"Kıyamet gününde insanlar içerisinde bana en yakın olanı, bana en fazla salevat getirendir" buyuruyor. (C. Sağır. 1. 1275.)

AİLEYE SELAM VERME

Allah'ın rahmet ve bereketini her türlü iyilik ve esenliğini birbirimizin üzerine olmasını dilemek ve bunu Allah'ın bildirdiği sözlerle diğer insanlara da bildirmek olan selamı birlikte yaşadığımız ve her zaman karşılaştığımız bütün müslümanlara esirgemediğimiz gibi yüce Allah'ın bu nimetini kendi ev halkımızdan da esirgememeliyiz. Çünkü onlarda en az diğer müslüman kardeşlerimiz kadar buna layıktırlar. Ve bakın bu hususta Resulullah (s.a.v.) ne buyuruyor.

Enes (r.anh.) şöyle demiştir.

Peygamber (s.a.v.) bana:

"Oğlum, ailenin yanına girdiğinde selam ver ki, sana ve ev halkına bereket olsun buyurdu. " (R. Salihin 865. Tac. 5. 727.)

ÇOCUKLARA SELAM VERME

Enes (r.anh.) den :

(Kendisi) çocuklara rastladığında onlara selam verir ve "Resulullah (s.a.v.)böyle yapardı" derdi. (Buhari. R. Salihin 866.)

Diğer bir rivayette; Enes (r.anh.) şöyle demiştir.

"Ben çocukken ve çocuklar arasında oynarken, peygamber (s.a.v.) bize geldi ve selam verdikten sonra, elimden, yahut kulağımdan tuttu: Bir vazife ile beni bir yere gönderdi. Kendisi de, ben dönünceye kadar duvarın gölgesinde, yahut duvarın yanında oturdu. " (Tac 729.)

Küçük çocuklara edebi öğretmek için selam vermekte bir mahsur yoktur ve onların bu selamı almaları da üzerlerine vacip değildir. Şayet küçük bir çocuk ergenlik yaşına gelmiş birine selam verecek olursa onun bu selamı alması ise vaciptir. (is. fık. ans. 4. 380)

YABANCI KADINLARA SELAM VERMEK

Yezid kızı Esmâ (r. anha.) “Bir çok kadınlarla oturuyorduk. Nebiyy-i Zi-şân geçerken bize selam verdi. ” Diğer bir rivayette ;

“Peygamber (s.a.v.) bir gün mescitte bize rastladı. Kadınlardan bir cemaat da oturuyordu. Elini sallayıp, selam verdi. Abdü-l Hamid de eli ile işaret etti. ” (Tac. 5. 730. R. Salihin 869.)

Sehl b. Sa'd (r.anh.) den rivayetle: “Aramızda bir kadın diğer bir rivayete göre, koca karı vardı. Pazı kökünü alıp tencereye kor ve biraz arpa öğütürdü. Biz Cuma'yı kılıp da döndüğümüzde onu selamlardık, o da yemeği önümüze kordu. ” (R. Salihin 867.)

Kendisinin zevcesi ve mahremi olmayan bir kadına selam vermek mekruhtur.

Kurtubi: Genç yabancı kadınlara selam verilmez. Çünkü onlarla konuşmakta, fitne korkusu vardır. Bu, ya şeytanın vesvesesi ile olur, yahut da hain gözün bakışı ile olur, der. Yaşlı yabancı kadınlara selam vermek, güzeldir. (R. Beyan 2. 267.)

BİR YERDEN AYRILIRKEN SELAM VERMEK

Bir topluluktan veya her hangi bir buluşma ye-

rinden ayrılırken de orada kalanlara selam vermek sünnettir. Ebu Hureyre (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte Resulullah (s.a.v.) :

“Sizden biri bir meclise gelince selam versin. Oturma gözüküyorsa otursun. Kalkıp gitmek isterse yine selam versin. Zira birinci selam ikinci selamdan evla değildir. (Yani ikinci selamlama da ihtiyaç vardır.)” (Ramuz. 23. 8. Tac 5. 744.)

Ruzeyn şu ilave ile rivayet etti :

“Kim meclisten kalkınca selam verip ayrılırsa, ayrıldıktan sonra kazandıkları hayır ve sevaba yine ortaktır.” (Tergib ve Terhib. 5. 295.)

Muaviye b. Kurre, Rasulullah (s.a.v.)'in şu sözünü bildiriyor: “Oturan bir topluluğa uğradığın zaman onlara selam ver. Şayet hayırlı bir şey üzerindeyseler sen de bu hayırda onlara ortak olursun. Hayırlı bir şey üzerinde değillerse bile sen verdiğin selama karşı sevabını alırsın.” (C. Fevaid. 7. 7717.)

KADINLARIN SELAM VERMELERİ

Ebu Talib'in kızı Ümmühani (R. anha) rivayettir:

“Fetih günü Peygamber (s.a.v.) Efendimiz'e

geldim. Yıkıyorlardı. Hazret-i Fatıma da bir elbise ile Efendimiz'i perdeliyordu. Selam verdim. Sen kimsin buyurdu. Ben de: Ümmühani dedim. " (R. Salihin 868.)

TOPLULUKLARA SELAM VERME

Müslümanların tamamı kardeş oldukları için birbirlerini ister tanısınlar ister tanımasınlar birbirleriyle karşılaştıkları vakit, iletişim araçları ile görüştüklerinde, Yüce Allah'ın (c.c.) istediği ve Peygamber (s.a.v.) uyguladığı şekilde selamlaşırlar.

İnsanlar topluluklar karşısına çıktıklarında veya medya programlarına katıldıklarında da sözlerine yine selamla başlaması gerekir.

Bir topluluğa selam verilince topluluğun içinden birinin selamı alması halinde diğerlerinden selam alma görevi düşmüş olur. Hiç birisi selam'ı almazsa toplulukta bulunanların hepsi sorumlu olur.

Selamı veren bir topluluk ise, onlardan birisinin selam vermesi halinde de sünnet yerine gelmiş olur, diğerlerinin selam vermesi gerekmez. Yani toplulukta bulunan bir kişinin selam vermesi, diğerlerinden sorumluluğu kaldırdığı gibi, toplu-

luktaki bir kişinin verilen selamı alması da diğerlerinden sorumluluğu kaldırır. Topluluğun yanından ayrılırken selam vermek sünnettir. Şayet uyuyan ve uyanık kimselerin bir arada olduğu bir yerde selam veriliyorsa uyanıkların işitebileceği uyuyanların da uyandırılmayacağı bir şekilde selam verilir.

Ebu said (r.anh.) rivayet ettiği bir hadisi şerifte Resulullah (s.a.v.) : “Bir grup insan bir topluluğa uğradığında birisi oturanlara selam verip, oturanlardan da bir kişi selamını alırsa bu her iki taraf için de yeterlidir” buyurur. (Taç 5. 743. C. Sağir. 1. 485)

Enes (r. anh.)den: Nebiyy-i Muhterem (s.a.v.), söz söyledikleri zaman, iyice anlamamız için onu üç defa tekrarlardı. Ayrıca bir topluluğun yanına geldiği zaman onlara üç defa selam verirdi. (Cem'ul-Fevaid 7. 7701. Sünen-i Tirmizi. 2723. R. Salihin 856)

(Resulullah (s.a.v.) bu tekrarlamayı, cemaat çok olduğu zaman yaptığı kaydedilmiştir.)

SELAM HER YERDE VE HER ZAMAN YÜKSEK SESLE Mİ VERİLMELİ?

Mikdad b. Esved (r.anh.) 'den rivayete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle demiştir. " İki arkadaşım ile birlikte gelmişim. Yorgunluk ve açlıktan neredeyse kulaklarımız duymaz, gözlerimiz görmez hale gelmişti. Durumumuzu Peygamber (s.a.v.)'in ahabına arz etmeye başladık. Fakat hiç kimse bizi kabul etmedi, bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) geldik. Bizi evine götürdü, bir de ne görelim üç keçi. . . Peygamber (s.a.v.) : " Bu üç keçiyi sağınız. . . " buyurdu. Biz de o üç keçiyi sağardık ve herkes kendi payına düşeni içerdik. Resulullah (s.a.v.)'in payını da kendisi için ayırırdık sonra **Rasulullah (s.a.v.) geceleyin gelir, uyuyanları uyandırmayacak ve uyanık bulunanlara işittirecek şekilde selam verir** sonra mescide gelerek namaz kılar sonra içeceğine gelir ve süt içerdik. " (Sünen-i Tirmizi. 2719)

KABİRDEKİLERE SELAM VERME

Malumunuzdur ki yukarıda da geçmişti Resulullah (s.a.v.) "Selamı yayınız" buyuruyor. Onun için ölüye de diriye de selam.

İbni Abbas (r.anh.) rivayet edilen bir hadisi şerifte, Rasulullah (s.a.v.) Efendimiz mezarlığına vardığında: "*Esselamü Aleyküm Ya Ehlel Kuburi, minel mü'minine vel müslimin. Yağfirullahü. Lena veleküm, entüm Selefüna ve nahnü bil isri.*" (Kabir duası) (Ramuz. 214. 13.)

"Ey burada yatan mü'min ve müslümanlar! Allah'ın selamı sizlerin üzerine olsun. Sizden önce gelenlere de sonra gelenlere de Allah Rahmet eylesin. Siz, bizim geçmişlerimizsiniz. Bizler ise, size tabiyiz. İnşallah bizler de, sizlere ulaşacağız. Bize de, size de Allah'dan afiyet dileriz." buyururlardı. (Ramuz. 214. 14. R. Beyan 2. 268.)

Ebu Hureyre (r.anh.) rivayet ettiği bir hadisi şerifte Resullullah (s.a.v.); "Bir adam akrabasının, yakının kabrine gider, selam verir ve onun yanın da oturursa, selamını alır ve onunla yanından kalkıncaya kadar ünsiyet eder" buyurur. (Ramuz. 382. 5. R. Beyan 2. 268.)

Kabirde yatan selamı alır ve ona cevap verir. İbn Seyyid şöyle der:

"Her halde ölen insanların selama cevap vermesinden kasıt, sözlü selam olmayıp, halleriyle verdikleri selamdır. Bazı haberler, bunu desteklemektedir. Onların amellerinin kesilmesi, kendi-

lerini üzmektedir. Öyle ki, selama cevap vermeye hasret duymaktadırlar. ”

İmam Suyuti şöyle anlatır: "Bize ulaşan eser ve haberler, mezarlığa gelen ziyaretçiyi ölülerin tanıdığını ve sözünü işittiğini bildirmektedir. Ziyaretçiden hoşlanır ve ona cevap verirler. Bu durum, hem şehitler ve hem de diğer ölüler için geçerlidir. Bunda bir zamanlama da yoktur. Salih olan görüş de budur. Çünkü Hazreti peygamber ümmetine mezarlıklara selam vermeyi emretmiştir. Bu, işiten ve anlayanlara verilen selamdır"

Hakikat erbabı da şöyle der: "Ruhun bedenle bir bağı vardır. Ruhların durumu, bedenlerin durumu gibi değildir. Buradaki yanlılık, görünmeyen şeyi, görünen şeyle kıyaslamaktır. Zannedilir ki ruh, bir yeri işgal ettiği zaman, başka bir yerde olma imkânı olmaz. Ruh, bazıları gökteki güneşe benzetmişlerdir. Bunun ışınları ise yerdedir. Muhammed'i ruh gibi. Kabri başında kendisine dua edenlere cevap verir. Hz. Peygamber (s.a.v.) : Bir kimse bana selam verirse, Allah ruhumu bana mutlaka verir, ben de onun selamına cevap veririm" buyurmuştur.

Ruhlar; Kendi başlarına ayakta durabilen cevaplılardır. Bunlar, bedende duygusal olarak algı-

lanandan farklıdır. Ruhlar ölümden sonrada idrak sahibidirler, algılamaları vardır. Nitekim cumhur da bu görüştedir. Bundan da anlaşılıyor ki, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat mezhebi, ruhun latif bir cisim olduğunu kabul eder. Tabii olarak bu, şu duyularla ayakta duran heykelden (bedenden) farklıdır. Bu açıdan beden gibi değildir.

Ruhlar latif cisimlerdir, tıpkı melekler gibi. Melekler de vardılar ve hayat sürdürmektedirler. (Ruh. Bey. 1. 273. -2. 268)

TELEFONLA SELAMLAŞMA

Karşısındaki kişi ile ilgi kurmak ve ona güven vermek manası da ifade eden selamı; telefon konuşmalarında telefon eden kimse önce vererek ve sözüne selamla başlaması gerekir. Çünkü :

Cabir b. Abdullah (r. anh.)'den rivayete göre, Resulullah (s.a.v.) şöyle demiştir:

“ Selam konuşmadan öncedir ”(Sünen-i Tirmizi 3. 2699.)

UZAKTAKİ İNSANLARLA İŞARETLE SELAMLAŞMA

Uzakta bulunan bir kardeşimize gerek takside korna çalarak, gerek yaya giderken el sallayarak

veya otobüste başımızı eğerek, gerekse göz kaş işaretleri yaparak selam vermişsek bu işaretleri yaparken kesinlikle dilimizde yavaşça da olsa kendimizin duyacağı bir şekilde selam vermeliyiz.

Selamımızı alan kardeşimizde işaretle alma durumunda olsa bile diliyle selamı alırken, o da mutlaka selam sözünü yavaşça da olsa kendi duyacağı şekilde selamı almalıdır.

Özürü olan sağır ve dilsiz kardeşlerimize işaretlerle selam verebiliriz.

HIRİSTİYAN VE YAHUDİLERE (EHLİ KİTAP) SELAM VERMEK-SELAM ALMAK

Nevevi der ki: Kitap ehli kimseye selam vermek haramdır. Bir insana selam vermek, onu yüceltmektir. Bir mü'minin, kafiri yüceltmesi caiz değildir.

Hıristiyan ve Yahudilerden gelen selama da karşılık verilecek ve nasıl verileceğini Peygamber (s.a.v.) tarafından bize şu şekilde bildirilmiştir.

Ashabdan birisi, Ey Allah'ın Resülü, kitap ehli bize selam veriyorlar. Onların selamını nasıl alalım ? diye sordu. Peygamber (s.a.v.):

"Ve aleyküm" yani size de deyin buyurdu.

(Taç. 5. 737)

Selam veren gayr-i müslim şayet iyi niyetli bir selam verdiyse aynısı iade edilmiş olur. Kötü niyetli bir deyim kullandıysa o da yeni kendisine iade edilmiş olur.

Üsâme b. Zeyd (r.anh.) dan gelen bir rivayette. Peygamber (s.a.v.) müslümanlarla yahudilerin karışık olduğu bir meclise rastladığı ve onlara selam verdiği bildirilmektedir. (Taç. 5. 741.)

Peygamber (s.a.v.)'in zamanında Hıristiyan devlet başkanları, Habeşistan kralı Necaşi ve Bizans kralı Herakliyus ile Mecusi olan İran şahı Kisra'ya gönderdiği meşhur İslam'a davet mektuplarında, selam oldukça dikkat çekici bir şekilde yer almaktadır.

Her üç mektubun başlangıcında " Besmele yer almakta ve ardından " Allah'ın elçisi Muhammed'den Habeş kralına, Bizans liderine ve İran büyüğüne denilmektedir. Bu ifadelerden sonra her üç mektupta da "Selam, Allah'ın yolunu takip edenlere olsun. . . " şeklinde çok çarpıcı bir selam cümlesi yer almaktadır. Burada çok çok büyük bir incelik bulunmaktadır. Allah'ın elçisi Efendimiz (s.a.v.) o günün üç büyük devlet başkanlarına gönderdiği mektuplarında 'Selam sizin üzerinize

olsun' buyurmamış ve selam Allah'ın yolunu takip edenlere olsun" buyurmuştur.

Yani selamın ancak müslümanın üzerine olabileceğine, muhatabının, karşısındakinin kişiliğinin bunu değiştirmeyeceğine işaret buyurmuşlardır. Selamlaşmada müslümanın kişiliği ve ilkelerin dikkati çekmekte ve hak etmeyene, layık olmaya-na müslüman selamı verilmemektedir.

Kafirle birlikte yemek yiyen kimsenin duruma gelince, o kafirin kalbini islama ısındırmak için bir veya iki defa onunla yemek yerse bunda bir sakınca yoktur. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.v.), bir defa kafirle yemek yemiştir. Fakat bu işe devam etmek mekruhtur. (R. Beyan. 2. 267.)

EVLERE GİRERKEN İZİN ALIP SELAM VERME

Her hangi bir yere girmek veya oradan çıkmak için ilgili kişiden izin talep edilir.

İslam dini, müslümanların kendi aralarındaki sosyal davranışlarını belli bir kurallara bağlamıştır. İslam inancına göre, kapı çalmanın, bir eve bir makama veya bir topluluğun içine girmenin de mutlaka belli bir kuralları vardır.

Yüce Allah (c.c.) Nur suresinin 27. ayetinde "Ey

iman edenler! Kendi evinizden başka evlere, geldiğinizi fark ettirip (izin alıp) ev halkına selam vermedikçe girmeyin. Bu sizin için daha iyidir her halde bunu düşünüp anlarsınız” buyurur. Burada ki izinden maksat ev halkından izin verme yetkisine sahip olan kişiden izin alınacak bir de eve girmek isteyen kimse izin isteme anında, “Esselamü Aleyküm” dedikten sonra üç kere “girebilir miyim?” diye sorar, kendisine izin verildiği takdirde girer ve ikinci kez selam verir, izin verilmemesi halinde ise geri döner.

Ebu Musa El-Eşari (r.anh.) Rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz: “Üç defa kapıyı çalın, izin verilirse girin, aksi halde dönün.” buyurmuştur. (R. Salihin 874. C. Sagir. 2. 1649.)

Ebu Hureyre (r.anh.) Rivayet etmiş olduğu diğer bir hadisi şerifte; Resulullah (s.a.v.): “İzin üç defa istenir. Birincisi iştmeniz için, ikincisi sağa sola çeki düzen vermeniz için, üçüncüsü ise izin vermeniz veya geri çevirmeniz içindir” buyuruyor. (C. Sagir. 2. 1650)

Evet netice olarak;

Yukarıdaki ayet ve hadislerde, başka bir kimşenin evine kesinlikle izinsiz olarak girilemeyeceği

bildirilmektedir. Yabancı bir eve gireceğinizde önce üç kez kapı vurulacak veya zil çalınacak ses verilmezse veya izin verilmezse geri dönüp gidecek ve ev sahibini zor durumda bırakmayacaktır.

Kapı zili de peş peşe hiç aralık vermeden çalınmayacaktır. Alimler önce zile basılıp bir müddet hatta bazıları iki rekat namaz kılacak kadar beklemek gerektiğini söylüyor. Sonra cevap gelmezse ikinci defa zile basılacak aynı durum üçüncüde de tekrarlanacaktır.

Bakın bu hususta Resulullah (s.a.v.) Efendimizin yaşadığı sünnetinden şu uygulamayı göz önünde bulundurabiliriz.

Kays İbn Sad İbn Ubâde'den rivayet ettiğine göre şöyle demiştir. Rasulullah (s.a.v.) bizi evimizde ziyaret etti ve: "Esselâmü aleyküm ve rahmetullah" dedi. Sa'd yavaşça cevap verdi: "Rasülullah (s. a. v) in girmesine izin vermeyecek misin? Dedim. Kays " bırak bize selamı çoğaltsın" bunun üzerine Rasülullah s. a. v. tekrar Esselâmü Aleyküm ve rahmetullah" dedi. Sa'd yine hafifçe selam verdi. Bundan sonra Rasulullah s. a. v. "Esselâmü Aleyküm ve rahmetullah" dedi. Sonra da Resulullah (s.a.v.) dönüp gidiyordu. Arkasından Sa'd yetişti ve "Ey Allahın Rasulü ben senin selamını ışitiyor-

dum ve bize selamı çoğaltsın diye yavaşça cevap veriyordum” dedi. Resulullah (s.a.v.) Sa’d ile döndü ve Sa’d Resulullahın yıkanması için hazırlık yapılmasını emretti. Bilahare Resulullah yıkandı ve Sa’d ona za’feran veya vers’le boyalı bir elbise verdi. Ona döndükten sonra Resulullah (s.a.v.) ellerini kaldırarak: “Ya Rabbi salatını ve rahmetini Sa’d ibn Ubâde ehli üzerine kıl...” (Fîzilâl-il-Kur’an 10.416)

İzinin üç defa istenip verilmediğinde yaşanan diğer hadise ise;

Ebu Musa El-Eşari (r.anh.) , Hz. Ömer (r.anh.) huzuruna çıkmak için üç kez izin istedi, izin verilmeyince ayrılıp gitti. Hz. Ömer (r.anh.) Abdullah b. Kays'a izin isteyeninin sesini işitmemiştim. İzin verin gelsin, dedi. Baktılar Ebu Musa (r.anh.) gitmişti. Sonra yeniden gelince Hz. Ömer (r.anh.) dönüp gitmesinin sebebini sordu. Ebu Musa (r.anh.) şöyle cevap verdi : Üç defa izin istedim, verilmedi. Ben Resulullah (s.a.v.)'i şöyle derken işittim: "Sizden biriniz üç defa izin istediği halde, izin verilmezse, dönüp gitsin". Hz. Ömer (r.anh.) bu hadis için bir delil getirmesini, aksi halde dayak attıracağını söyledi. Sonra Ebu Musa (r.anh.) , ensardan bir topluluğa giderek durumu anlattı.

Onlar en küçüğümüz sana tanıklık etsin dediler. Ebu Said El Hudri (r.anh.) topluluğun en küçüğü idi. O, Ebu Musa ile birlikte, Hz Ömer (r.anh.) yanına gitti ve ona Hz. Peygamber (s.a.v.)'in böyle bir uygulaması olduğunu anlattı. Bunun üzerine Hz. Ömer (r.anh.) şöyle dedi: "demek ki, ticaret ve çarşı-pazar işleri, beni bu hadisi şerifi öğrenmekten alıkoymuştur." (Buhari İstizan 13. Taç 5. 700.)

EVDEN VEYA BAŞKA BİR YERDEN ÇIKARKEN (AYRILIRKEN) NE YAPMALI?

Katade (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz: "Bir eve girdiğinizde ev halkına selam veriniz. Çıktığınızda da onları selamla Allah'a ısmarlayınız" buyuruyor. (C. Sagir. 1. 339.)

İbni Mace'nin rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte: Resulullah (s.a.v.):

"Vedalaşırken, birbirinizden ayrılırken, seni, emanetleri zayi etmeyen Allah'a emanet ediyorum deyin" buyuruyor.

Yusuf suresinin 64. Ayetinde yüce Allah "Allah en hayırlı koruyucudur. O, acıyanların en merhametlisidir." buyuruyor.

Demek ki, evden ayrılırken de birbirimizden ayrılırken de "Esselamü aleyküm" deyip selam verdikten sonra Allah'a ısmarladık diyerek ayrılacak.

KAPI ÇALMA VE İZİN İSTEME DURUMU NASIL OLMALIDIR?

Bir evin kapısını çalıp izin isterken yapılması uygun olan, izin istendikten sonra kapının yan tarafına çekilmektir. Cabir (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte Resullah (s. a. v.): "Evlere girerken kapının karşısından gelmeyin, lakin onlara yandan gelin ve izin isteyin size izin verilirse içeri girin, yoksa dönün" buyuruyor. (Ramuz. 464. 4.)

Çünkü dış kapı doğrudan doğruya evin içine açılabilir. Evin içinde, başkasının görmesi uygun olmayan bir durum olabilir. Bu kuralların amacını da bize Efendimiz (s.a.v.) bildiriyor.

Sehl b. sa'd (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte Resulullah (s.a.v.): "İzin almak ancak göz için (yani evin ayıplarının görülmemesi için)'dir. " buyurmuştur. (R. Salihin 875.) Ev sahibinin arzu etmediği bir gizliliğinin görünmemesi ve ortaya çıkmaması için en uygun olan zil çalınıp,

kapının yan tarafına çekilmektir.

Bunun dışında hepimizin malumudur ki izinsiz girilebilecek evler de vardır. İnsan kendi evine izinsiz girebileceği gibi, meskun olmayan evlere de girilebilir Nitekim Yüce Allah (c.c.) Nur suresinin 29 ayetinde "İçinde kendinize ait eşyanın bulunduğu oturulmayan evlere girmenizde her hangi bir sakınca yoktur. Allah sizin açığa vurduklarınızı da, gizlediklerinizi de bilir." buyurur.

Bir de bir yere girmek için izin isteyene "içerden kim o? denildiğinde, kapıyı çalanın veya zile basanın bilindiği veya tanındığı isim ve şöhretiyle "Ben filanım" demesi sünnet, "Aç Aç" veya "benim" gibi kelimelerde cevap vermesi ise mekruhtur.

Enes (r.anh.) den Resul-i Ekrem (s.a.v.) Efendimiz "Cebrail beni birinci kat göğe çıkarıp oraya girmek için izin istendiğinde, "Kim o?" denildi. "Cebrail" diye cevap verdi. Yanında ki kim denildiğinde "Muhammed" cevabını verdi. İkinci, üçüncü, dördüncü ve diğer gök katlarında da bu suretle muhabere geçti" buyurdu. (Buhari 1037. R. Salihin. 878)

Cabir (r.anh.) den: "Bir gün Efendimiz (s.a.v.)'e babamın bir borcu hususunda görüşmek üzere peygamber (s.a.v.) efendimizin evine geldim kapı-

sını çaldım. Efendimiz (s.a.v.) "Kim o?" deyince: "Benim" dedim. Peygamber efendimiz de "Benim, Benim" diyerek cevabımı beğenmediğini ifade etti." (R. Salihin. 881)

İÇİNDE KİMSENİN OLMADIĞI BOŞ BİR EVE GİRİNCE NASIL SELAM VERİLMELİDİR?

Abdullah İbni Ömer (r.anh.) şöyle dedi: Bir kimse meskün olmayan (şenliği bulunmayan, içi boş) bir eve girdiği zaman: "Es-Selamü aleyna ve ala ibadillahi's-salihin" yani selam bize ve Allah'ın salih kullarına olsun demelidir. Çünkü melekler selamına karşılık verirler. (Ruh. Bey. tef. Erkam yay. 4. 165.)

EVLERE SELAMSIZ NE ZAMAN GİRİLİR?

Evine girerken selam vermek sünnettir. Ancak; bir evde yangının olduğu veya hırsızın geldiği ortaya çıkar veya haksız bir yere öldürme olayı olur, ya da kötülük ortaya çıkarsa hemen giderilmesi gerekir.

Bu durumda izin istemek ve selam vermek vacip olmaz. Bütün bunlar delil ile istisna edilmiştir. O da fakihlerin dediği "Zaruretler haramları mü-

bah kılar" sözüdür. (R. Beyan 5. 505.)

SELAM GÖNDERMEK VE ULAŞTIRMAK

Hız. Aişe (r. anha) şöyle demiştir:

"Resulullah (s.a.v.) bana; Ey Aişe, işte Cebrail sana selam söylüyor" dedi. Ben:

O'na da selam, Allah'ın rahmeti ve bereketleri olsun! Ey Allah'ın Resülü, sen bizim görmediklerimizi görüyorsun! dedim. " (Tac Tercemesi 5, 731.)

Diğer bir rivayette ; Galip (r.anh.) şöyle dedi:

"Hasan (r.anh.) kapısında oturmakta idik. Bir adam çıka geldi ve dedi ki :

Babam, dedemden naklen anlattı ve şöyle dedi:

Babam, beni Peygamber (s.a.v.)'e gönderdi ve: "Git, benden kendisine selam söyle!" dedi. Gittim ve: "Babam, sana selam söyledi" dedim. Peygamber (s.a.v.): "sana ve babana selam!" diye mukabele etti. "(Taç. Tercemesi 5. 732.)

Bir kimseden selam getirip tebliğ edene, yani filanın sana selamı var diyene "Ve aleyke ve aleyhissalam" (Allah'ın rahmeti senin de onunda üzerine olsun) diye karşılık verilir. (Diy. İsmiha-

li. 488.)

Bir mektupla yazılan selama ya mektupla veya sözle karşılık verilir. Kim birisine : "Falancaya benim selam'ımı söyle" dese, bunu tebliğ etmeyi kabul eden kişinin bu görevi yerine getirmesi gerekir. Yani selamı yerine ileticek. Çünkü üzerine aldığı bu görev bir emanettir

SELAMIN İNSANI CENNETE GÖTÜRECEĞİ

Abd İbni Humeyd (r.anh.) rivayet ettiği bir hadisi şerifte: Resulullah (s.a.v.);

"Ey insanlar! Selam verin, yemek yedin, akraba yoklayın ve gece herkes uykuda iken namaz kılın. Cennete selamla girersiniz" buyurdu. (Ramuz. 495. 4.)

İbni Ömer (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte Resulullah (s.a.v.):

"Bir kimse bir günde müslümanlardan yirmi adama selam verir (toptan veya teker teker) ve o gün ölürse, ona cennet vacip olur. Gecesinde ölürse de böyledir" buyurdu. (Ramuz. 424. 7.)

İbni Ömer (r.anh.) rivayet ettiği hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.): "Cennette öyle köşkler vardır ki, içindeki dışındakini, dışındaki içindekini görür.

Bunlar, sözü hoş, selamı çok olana, yemeği çok yedirenlere, oruca devam edenlere ve gece namazı kılanlara verilir. " (Ramuz. 125. 9.)

ALLAH (c.c.) VE MELEKLERDEN CENNETTE MÜMİNLERE VERİLEN SELAM

Cennette Yüce Allah (c.c.)'ın mü'minlere selamın nasıl ulaşacağını İbrahim suresinin 23. ayetinde bize şöyle açıklıyor:

"İman edip iyi işler yapanlar, Rablerinin izniyle içinde ebedi kalacakları ve zemininden ırmaklar akan cennetlere konulacaklardır. Orada (birbirleriyle) karşılaştıkça söyledikleri "Selam" dır. " Yasin suresinin 57 ve 58 inci ayetlerinde; "Orada onlar için her çeşit meyve vardır. Bütün arzuları yerine getirilir. Onlara merhametli Rabb'in söylediği selam vardır. "

Yunus suresinin 10. uncu ayetinde; Onların oradaki duası: "Allah'ım! seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz !" (sözleridir.) Orada birbirleriyle karşılaştıkça söyledikleri ise "Selam" dır. Onların dualarının sonu da şudur. "Hamd, alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. "

Vakıa suresinin 25'inci ayetinde; "Orada boş bir

söz ve günaha sokan bir laf işitmezler, 26 ıncı ayetinde ise söylenen yalnızca "Selam"dır.

Zümer suresinin 73 ayetinde ise; "Rablerine karşı gelmekten sakınanlar ise, bölük bölük cennete sevk edilir. Oraya varıp da kapıları açıldığında bekçileri onlara: Selam size! Tertemiz geldiniz. Artık ebedi kalmak üzere girin buraya, derler. "

Meryem suresi 62. ayetinde: " Orada boş söz değil, hoş söz duyarlar. Yalnızca (Meleklerin) "Selam" (deyişini) işitirler. Ve orada, sabah akşam kendilerine ait rızıkları vardır. "

Furkan 75 de ise: İşte onlara, Sabretmelerine karşılık cennetin en yüksek makamı verilecek, orada hürmet ve selamla karşılanacaklardır.

Ora da yani cennette mü'minlerin duaları "Sübhanekallahümme" dir. Yani "Allah'ım seni tesbih ve tenzih ederiz" derler ve orada kendi aralarındaki konuşmaları da, sağlık temennileri de "Selam" sözüdür. Selam sözünü bu dünyada çok söyleyenler Esmâül Hüsnası olan yüce Allah (c.c.)'nın (Darüs-Selam) diye adlandırdığı cennetine gireceklerdir. Dualarının sonunda da "El-hamdülillahi Rabbil alemin" söyleyeceklerdir.

Dünyada günde beş vakit namazlarında kırk defa "Elhamdülillahi Rabbil Alemin. . . " diyenler,

Alemlerin Rabbine hamd olsun ki, bize vaat ettiğinin de ötesinde azıcık ibadetimizin karşılığı olarak çok büyük nimetler vermiştir diye Allah (c.c.)ya hamd ve senalar edeceklerdir.

İnsanların gönüllerinde bulunan sevgi, gözle görülmeyen bir şeydir, Gözle görülmeyen bu sevginin bir insandan bir insana geçmesi de gözle görülmeyen bir şeyle olmaktadır ki, yani bir vasıta ile olmalıdır ki bu da " Selam " sözüdür.

Haşr suresinin son ayetinde bildirildiği gibi selam, Allah (c.c.) Esmâül-Hüsna'sındandır. Mü'minleri islama sokan, onları dünyada selamette kılan ve ahirette de onları Darü's-Selam'ına ulaştıran yüce Allah (c.c.)'ın ismidir. Bir günde ne kadar selam verirseniz o kadar Allah'ı zikretmiş olursunuz Günde bin kişiye selam verirseniz haliyle bin defa Allah'ı zikretmiş olursunuz, birde ayrıca bin kişiye selametler dileyip dua etmiş olursunuz.

İnsanlar arasındaki kını, nefreti yok edebilecek en iyi ilaç selam vermektir. En çok kızmış, olduğunuz, küstüğünüz bir insana bir defa selam veriniz. belki sizin selamınızı almayacaktır. Ama ikinci defa selam verdiğinizde bakın biraz gönlü yumuşayacaktır. Üçüncü selamınızda size karşı gönlüsüz de olsa sizin selamınızı alacaktır. Bundan

kesinlikle emin olun ki dördüncü beşinci selamınızda ise sizinle kucaklaşacak hale gelecektir. İşte Yüce Allah (c.c.) Nisa suresinin 86 ıncı ayetinde " Bir selamla selamlandığınız zaman, sizde ondan daha güzeli ile selamlayın ; yahut aynı ile karşılık verin" buyuruyor.

Bakın burada dikkatinizi çekmek istiyorum şöyle ki;

Selam da bir kelimedir, sözdür, kelimeler top-rağa düşen bir tohum gibidirler, ama tohum gibi çürümezler. Bazen anında çıkarlar, bazen de uzun süre gönülde durur sonra meyve verirler.

Selam insanların gönlünü hoş eden çok güzel bir ilaçtır. Çünkü gönlü hoş olmayan her tarafı ağrıyan, sızlayan, sıkıntı içinde olan bir insanı siz dünyanın en konforlu bir vasıtasına bindirseniz dahi yinede ağrısını dindiremezsiniz. Artı içi kinle, nefretle düşmanlıkla dolu olan bir insanı dünyanın en lüks oteline, köşküne götürüp yaşatsanız bile rahat edemez. Çünkü önce onun gönlü tedavi edilmelidir. Selam olan yüce Allah (c.c.)ya iman onun gönlüne girmeli ki ve o zaman selamla o insan tedavi edilmelidir.

Netice itibariyle selamımızdan daha güzel bir elçimiz yoktur.

CENNET BAĞESİ- DARÜ'S- SELAM

Sekiz cennet vardır. Sözü edilen cennetin isimleri şöyledir: Daru'l-Celal-Daru's-Selam, Daru'l-Karar, Adn Cenneti, Me'va cenneti, Huld Cenneti, Firdevs Cenneti ve Naim cenneti dir.

Selam aynı zamanda cennet bahçelerinden birinin adıdır. Bu bahçenin adı "Selam Yurdu" anlamına gelen " Daru's- Selam" dır. Müslümanlar ahirette selam yurdundadırlar.

O yurt ayıplardan, belalardan salim oluş yurduudur. Orada selamet, emniyet, sulh, asayiş, bütün korkulardan emin olma dileği, çabası ve kazancı vardır.

Orada kalpler hileden, kinden, kıskançlıktan, kötülük dilemekten, günahlardan ve haramlardan kurtulmuş olarak yaşarlar işte bu yurt Selam yurduudur. Bu yurt, Allah (c.c.) konuk olduğu mü'minin gönlüdüdür, mü'minlerin ruh dünyasıdır.

Cennet, selam yurdu bu dünyada kazanılır. Bu dünya oranın şantiyesidir, tarlasıdır. Oranın malzemeleri, buradan satın alınır nefisler ve mallar mukabili selam alış veriş yapılr. Karşılığında da cennet vardır, Allah'ın rızası vardır.

Resulullah (s.a.v.) " Dünya ahiretin tarlasıdır" buyuruyor.

Selam, kelime ve söz olarak çok kısa olmasına rağmen anlamı çok olduğundan gönüllerdeki kini, şiddeti, kızgınlığı söndürüp bunun yerine ise ülfet, ünsiyet ve sevgi yerleştiğinden dolayı çok kolay gerçekleşen bir dini törendir.

ORGANLARIN SELAMI

Bir insan nasıl bir yere girince selam verip ayrılırken de selam verdiği gibi insanın organları yani azaları da insan ölürken birbirini selamladıklarını bizlere Ebu Hureyre (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte efendimiz (s.a.v.) bildiriyor. Ve buyuruyorlar ki ;

" Müslümana ölüm geldiği zaman azaları birbirini selamlarlar ve şöyle derler :

Selam sana sen benden bende sende kıyamete kadar ayrılıyoruz. "(Ramuz. 235. 11.)

SELAMIN EVRENSELLİĞİ

Selam, Yüce Allah (c. c) bildirdiği ve Rasülü Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimizin uyguladığı şekilde verilip alındığı müddetce selamdır. Yoksa bir

kısım müslümanların kullandıkları gibi merhaba, günaydın, iyi günler, iyi akşamlar, hayırlı sabahlar, iyi geceler gibi kelime ve cümlelerle karşısındaki insana iyilik dileği bildirmeleri kesinlikle hiç bir zaman için İslam'daki geniş manalı olan selamın yerini tutmaz.

İslam, hangi ırk, hangi cins ve renkte olursa olsun tüm insanlığa kıyamete kadar bütün zamanlara ve bütün coğrafyalara hitap eder. Bu sebeple selam, Allah (c. c) ın da, Peygamberlerin de, meleklerin de, islamın da, Allah'a (c.c.), Rasülüne ve onun getirdiklerine inanan tüm müslümanların da selamıdır.

Uzakdoğu'da, Malezya'da, Endonazy'a da, Japonya'da ki bir müslüman, batıda Amerika'da ki bir müslümanla veya Kırım'da ki bir müslüman, Güney Afrika'da ki bir müslümanla karşılaştığı vakit aynı selamı vermekte ve almaktadırlar.

Selam bu özelliği ile müslümanların dünyanın neresinde olursa olsun, hangi topluluk içerisinde bulunursa bulunsun, daha tanışmaya başlamadan önce kimliğini ortaya koyması ve kendisini tanıtmaması için en güzel bir başlangıçtır ve aynı zamanda bir şifredir.

CAHİLİYE DÖNEMİNDE SELAM

İmran b. Husayn der ki: Cahiliye'deyken, " Allah seninle gözleri aydın etsin" ve " İyî sabahlar " şeklinde selamlaşırđık. Ancak İslam dini gelince bu şekilde selamlaşmamız yasaklandı.

Abdürrezzak, Ma'mer'in şöyle dediğini nakle- der: "Allah seninle gözleri aydın etsin (en'amalla- hu bike aynen)" şeklinde bir selamlaşma hoş görülmemiştir. Ancak "Allah gözünü aydın etsin (en'amallahu ayneke)" denmesinde bir sakınca yoktur. (Cem'ul-Fevaid. 7. 7702.)

İNSANLARIN EN CİMRİSİ

Ebu Hureyre (r.anh.) Resulullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu rivayet etti. "İnsanların en becerik- sizi dua yapmayı, en cimrisi de, selam verme- yenidir."

Muğfel oğlu Abdullah (r.anh.) Resulullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu rivayet etti :

"İnsanların en hırsızı namazdan çalandır.

Nasıl çalar ? Ya Resulullah ! denildiğinde :

Ruku ve Sücudu tam yapmaz (Namazı çabuk kılar) İnsanların en cimrisi de selam vermekten kaçınandır" buyurdu.

Cabir (r.anh.) anlatır: "Resulullah (s.a.v.) bir adam geldi ve :

Filanca, hurma saptarını bahceme koyuyor, bana eziyet ediyor. Saptarı koyduğu yer beni rahatsız ediyor. dedi. Resulullah (s.a.v.) onu çağırarak :

Filancanın bahçesine koyduğun hurma saptarını bana sat. dedi.

Adam olmaz dedi,
Bana hediye et onları.

Hayır

Peki cennetteki hurma saptarı karşılığında bana sat.

Olmaz deyince, Resulullah (s.a.v.) :

Selam vermeyenden başka, senden daha cimri kimse görmedim" dedi. (Terhib ve tergeb. 2. 300.)

Hz. Musa: "Ya Rabbi ! En aciz kul kimdir?" diye sormuş. Cenabı Hak şu karşılığı vermişti: "Amel etmeden cenneti, dua etmeden rızkı isteyendir. " Hz. Musa devamla: "Hangi kulun en cimridir ?" diye sorunca Allah "Yedirme gücü olduğu halde, isteyene yedirmeyen, din kardeşine selamı kıskandıran" buyurmuştur. (R. Beyan. 8. 106.)

KİMLERE SELAM VERİLMEZ?

- 1- Namaz kılana,
- 2- Uyuyan kimseye,
- 3- Tuvaletini yapan kimseye. İbni Ömer (r.anh.) Şöyle demiştir: "Peygamber (s.a.v.) küçük abdestini bozarken, bir adam kendisine selam verdi; Peygamber (s.a.v.) selamını almadı." (Taç. 5. 734.) Def-i hacet eden kimsenin selam alması da mekruhtur.
- 4- Ezan ve kamet okuyana ve ezan ile kametin sözlerini dinlerken tekrar eden kimseye.
- 5- Kur'an okuyana ve okunan Kur'anı dinleyenlere de selam verilmez. (Ancak, ezan ve Kur'an okunurken selam verenlerin selamı alınır.)
- 6- Hutbe okuyana ve dinleyenlere,
- 7- Yemek yiyene,
- 8- Bir camide cemaatin bir kısmı namaz kılarken bir kısmı kılmıyorsa, camiye giren kimse namazda olmayanlara selam verebilir, selam vermediği takdirde de sünneti terk etmiş olmaz.
- 9- Falcılara selam verilmez,
- 10- Şarkı türkü söyleyene selam verilmez.
- 11- Banyoda oturana ve banyoda soyunmuş

halde olana selam verilmez.

12- Zımmı kimseye de mecbur kalmadıkça selam verilmez. Ancak bir zaruretten dolayı onun yanında işi varsa selam verilir.

13- Tercih edilen bir görüşe göre bid'at ehline de selam verilmez.

14- Tavla ve satranç oynayana (oyun esnasında) selam verilmez. Bu husustaki hadisi şerif yurkârıda geçmişti.

15- Kurtubi: Genç yabancı kadınlara da selam verilmez Çünkü fitne korkusu vardır buyuruyor.

16- Selama karşılık veremeyecek durumda olanlara da selam verilmez.

17- Zikredene (Zikir halinde bulunana) verilmez.

18- Karşılıklı ilmi müzakere edenlere verilmez.

19- Hadisi şerifi rivayet ederken, Peygamber Efendimizin hadisini okuyana

20- Oturmuş kendi halinde tespih çekiyor veya tefekkür edene,

21- Abdest alana verilmez. Bera b. Azip (r.anh.) şöyle demiştir: Resul-i Ekrem'e abdest alırken selam verdim. Resül-i Ekrem abdesti bitirdikten sonra selamımı aldı ve elini uzatarak benimle

musafaha yaptı. (İhya. 2. 510.)

22- Fasık kimseye (Fıskını ilan ediyorsa) verilmez,

23- Ağzında sigara var ona verilmez.

24- İlim öğrenirken,

25- İnsanların gıybetin yapanlara (Yanına vardığında gıybet ettiğini görüyorsun)

26- Avret mahalli açık olanlara,

27- Ehli ile konuşup şakalaşana,

28- Kuş uçuranlara selam verilmez.

29- Umuma açık hamamda çıplak olana verilmez.

30- Mübah olmayan yukarıda yazılı olan oyunların haricindeki oyunları oynayanlara.

31- Muhtesip de kontrol için çarşıda dolaşırken esnafa selam vermez. (Muhtesip: fiyatları kontrol etmek, ölçü aletlerini muayene edip, düzgün tartı yapmayanları ve satışta hile yapanları cezalandırmakla görevli memur)

32- Bir müslüman tanımadığı birine selam verse de sonradan onun Zimmi yahut bid'atçı olduğu ortaya çıkarsa, onu tahkir etmek için "selamımı geri alıyorum" demelidir. (Tahkir : Hakaret etmek,

küçük görmek, hor görmek demektir)

(Zımmi: İslam diyarında yaşaması kabul edilmiş, hayatı hıfzedilen gayr-ı müslim.).

33- Sarhoşa ve mecnuna selam verilmez.

34- İnsanlara sövenlere selam verilmez.

35- Boş şeylerle uğraşana (Faydasız kelimeler, çirkin söz ve batıl söz konuşanlara) selam verilmez.

36- Yaşı geçmiş fakat mugallit boş sözlerle ve şakalarla gülüştürenlere selam verilmez.

37- Kadınlara kızlara bakanlara da selam verilmez.

38- İçki içenlere,

39- Kahvehanede oyun oynayanlara,

40- Kumarbaza ve kumar oyunu oynayanlara,

41- Yalancıya,

42- Gevezeye,

(Diy. İsm. İlm. 489, Ruhul Beyan tefsiri Damla yayınları 2. 267. R. Beyan Tef. Erkam yayınları. 165. Hediyetül aleyye. Sahife 149. 263. İbn-i Abidin. 2. 522)

Selam verilmesi caiz olmayan bu kimseler selam verirlerse, selamları alınır, fitne çıkarılmaz.

Sözü geçen ve selam verilmesi müstehap bulunmayan kişilerden birisine selam veren kişi, selamının alınmasını hak etmez.

MUSAFAHA

Musafaha : El sıkışmak, tokalaşmak demektir.

Terim olarak musafaha, iki müslüman karşılaşmalarında, selam verdikten sonra, erkek erkekle, kadın kadınlara, birbirlerine güler yüzle ve sevgiyle tokalaşmaları; el sıkışmalarıdır. Tabii bu arada Efendimiz (s.a.v.) salevatı şerife getirmeyi unutmamalı Musafaha, iki kişinin, sağ elin avuç içlerini birbirine yapıştırıp, iki baş parmağın yanlarını birbirlerine değdirmesidir.

Ebu Umame (r.anh.) Rivayet ettiği bir Hadisi şerifte; Resulullah (s.a.v.): "Tam bir selamlama, el tutup, musafaha etmekle olur. (Dört el ile)" buyurur. (Ramuz 257. 3.)

Musafaha yapmak sünnettir ve Resulullah (s.a.v.) tarafından önem verilen iyi bir davranış örneğidir.

Sevgi, barış ve dostluk belirtisi olduğu için teşvik ve tavsiye edilmiştir. Musafahada öpüşme yoktur. Musafahada sarılmak, kucaklaşmak da

yok.

Enes (r.anh.) rivayet ettiği bir hadisi şerifte: Resullullah (s.a.v.): "El sıkışma müslümanın din kardeşini öpmesi yerine geçer" buyurur. (C. Sağır. 3. 2911.)

Enes (r. anh.), Resül-i Ekrem'e :

"Ya Resulallah ! Selam verdiğimiz zaman eğilelim mi ? diye sordu. Resül-i Ekrem :

Hayır, buyurdu. Enes :

Öpüşelim mi ? dedi. Resül-i Ekrem :

Hayır, öpüşmeyin, buyurdu. Enes :

Musafaha edelim mi ? dedi. Resül-i Ekrem:

Evet musafaha edin, " buyurdu. (İhya. 2. 511. C. Fevaid. 7. 7704. Tac 5. 765.)

Resulullah (s.a.v.) El sıkışma müslümanın din kardeşini öpmesi yerine geçer buyuruyor. Biz ise çoğumuz genellikle iki arkadaşı, iki dost, iki müslüman karşılaşıncaya selam verip hemen birbirimize sarılıyoruz ama bu arada ne yaptığımızı inanın samimiyetle söylüyorum kendimizde bilmiyoruz. Bir bakmışsın ki, kafaları tokuşturuyoruz, bir bakmışsın öpüşürüz, bir de bakmışsın ki birbirimize sarılıyoruz. Yani netice olarak sünnete uygun olmayan işler yapıyoruz ki buna hepimiz de şahid-

dizdir.

İki müslümanın karşılaştığı zaman yapması gereken musafaha ise ;

Önce güleryüzle kardeşine selam verecek, peşinden sağ elini uzatıp karşıdaki kardeşi de sağ elini uzutıp eller tutulunca, her ikisi de sol elleri ile beraber dört elle sarılınıp o arada Efendimiz (s.a.v.)'e salata selam getirilecek.

Ata b. Ebi Müslim (Abdullah) el-Horasani, Rasulullah (s.a.v.)'den şu sözünü bildiriyor.

"Musafaha yapınız ki içinizdeki kin yok olsun! Hediyeleşin ki aranızdaki sevgi artsın ve birbirinize olan düşmanlığınız kalksın!" (Cem'ul- Fevaid 7. 7721)

Cundup der ki : "Hz. Peygamber (s.a.v.) ashabıyla karşılaştığı zaman onlara selam vermeden musafaha yapmazdı. " (Cem'ul- Fevaid. 7. 7722.)

Katade (r.anh.) dedi ki :

"Resulullah (s.a.v.)'in ashabı zamanında musafaha var mıydı ? diye Enes'e sordum.

Evet vardı, diye cevap verdi. " (Taç. 5. 761. Terhib ve Terhib. . 5. 306.)

Bera (r.anh.) : peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu:

"İki müslüman karşılaştığı vakit, musafaha edip Allah'a hamd eder ve Allah'a istiğfar ederlerse, Allah her ikisinin günahlarını affeder. " (Taç. 763. R. Salihin 891.)

Yine Enes (r.anh.) den :

"Peygamber (s.a.v.) bir adamla karşılaştığı vakit, musafaha eder ; adam elini çekmeden önce, elini çekmezdi;adam önce yüzünü çevirmeden de yüzünü çevirmezdi. Yanında oturan bir adamın huzurunda dizlerini kaldırmış olarak oturduğu da hiç görülmemiştir. "(Taç. 766.)

AÇIKTAN GÜNAH İŞLEYENLERE SELAM VERİLMEZ

Abdullah . Amr (r.anh.) Den :

Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu :

"Şarap içenlere selam vermeyin, Hasta oldukları vakit ziyaretlerine gitmeyin. Öldükleri vakit de, namazlarını kılmayın. (Taç. 745.)

Ebu Hureyre (r. anh) rivayet ettiği bir hadisi şerifte Resulullah (s.a.v.) :

Kumar, satranç tavlâ ve benzerleri gibi şu bir takım oyunları oynayan kimselere rastladığınızda, onlara selam vermeyin. Şayet onlar selam vermiş-

lirse selamlarını almayın. (64. 11. Ramuz.)

MUANAKA (KUCAKLAŞMAK)

Temim Eddari (r.anh.) rivayet ettiği bir hadisi şerifte, Resullullah (s.a.v.);

“Muanaka geçmiş ümmetlerin selamlaşması ve halis dostluk alameti idi. İlk muanaka (kucaklaşma) yapan da İbrahim (a. s.)dır” buyuruyor. (Ramuz. 338. . 8.)

Hz. Aişe (r. anha.) demiştir ki :

“Zeyd b. Harise (r.anh.) Medine'ye geldi. Resullullah (s.a.v.)benim evimde idi. O'nu görmeye geldi. Kapıyı vurdu. Peygamber (s.a.v.) giyinmeden, elbisesini sürükleyerek kendisini karşılamaya kalktı. Vallahi, ne önce, ne de sonra kendisini böyle giyinmemiş görmemiştim. Karşılaşınca, hemen Zeyd'i kucakladı ve öptü.” (Tac. 769.)

Enes (r.anh.) anlattı:

“Resullullah (s.a.v.)'ın ashabı (arkadaşları) karşılaştıklarında musafaha yaparlar, yolculuktan döndüklerinde de kucaklaşırlardı. ”(Tergib ve Terhib. 295-300)

Şu halde kucaklaşmada biz de güzide ashab-ı kiram'ı takip etmeliyiz. Şöyleki; uzun süren bir

yolculuktan döndüğümüzde veya uzun zamandır görüşmediğimiz bir kardeşimizle karşılaştığımızda kucaklaşalım inşallah.

İNSANIN ALNINI ÖPMEK

Şa'bi (r.anh.) demiştir ki :

"Peygamber (s.a.v.) Ca'fer b. Ebu Talib'i karşıladı ve kucaklayıp iki gözü arasından öptü. " (Taç. 773.)

SELAMDAN SONRA MERHABA DEMEK

Aişe (r.anh.) şöyle dedi :

"Peygamber (s.a.v.) Fatıma (r. anha)ya: " Merhaba, kızım ! " dedi. "(Tac. 774.)

Ümm-ü Hani (r. anha)'dan rivayete göre şöyle demiştir:

"Mekke Fethi yılında Peygamber (s.a.v.)'in yanına geldim, yıkanır durumda buldum. Fatıma bir örtü ile onu örtmekte idi. Ümmü Hani dedi ki: Selam verdim, Rasulullah (s.a.v.) : " Kimdir o " buyurdu. Ben de: " Ümmü Hani" dedim. Bunun üzerine : " Merhaba Ümmü Hani " buyurdular. " (Tirmizi. 2734. Tac. 5. 775.)

SELAMLA İLGİLİ HADİSİ ŞERİFLER

1- Hz. Ali (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.) : "Selam vermek sünnet, almak ise farzdır" buyurur. (C. Sağır. 2. 2431)

2-Ebu Umame (r.anh.) Peygamber(s.a.v.)" İnsanların Allah nezdinde en makbul olanı önce selam verenleridir" buyurdu. (R. Salihin. 859)

3- Enes (r.anh.) Rivayet ettiği hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.): "İnsanların hasisi, (cimrisi) selamı esirgeyendir. " (Ramuz. 243. 14. C. sağır. 2. 1698.)

4- Zeyd İbni Erkam (r.anh.) rivayet ettiği bir hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz : "Sizden biriniz sefere çıkmak murat ettiğinde, kardeşlerine (veda edip) selam versin. Zira Allah onların duaları sebebiyle o kimsenin hayrını arttırır. " (Ramuz. 28. 14. C. Sağır. 1. 241).

5- İbni Mes'ud (r.anh.) rivayet ettiği hadiste, Resulullah (s.a.v.): "Kişinin camiye girip de iki rekat namaz kılmaması, tanıdığı kimselerden başkasına selam vermemesi ve küçüklerin yaşlılara iş buyurması kıyametin alametlerindedir. " (C. Sağır. 3. 3493.)

6- Enes (r.anh.) in rivayet etmiş olduğu bir ha-

disi şerifte, Resulullah (s.a.v.): "Şerri dokunabilecek kötü adamlara rastladığınızda selam veriniz ki, size karşı olan kötü düşünce ve düşmanlıkları dinsin." (C. Sagır. 1. 481.)

7- Hasan-ı Basri' den rivayetle: Resulullah (s.a.v.) "Gülyüzle insanlara selam vermen sadakadır buyuruyor." (C. Sağır. 3. 3490,)

8- Bir adam Resulullah (s.a.v.) den, " İslamın hangi ameli hayırlıdır " diye sordu. Resul-i Ekrem (s.a.v.) efendimiz:

"Yemek yedirmekliğin, tanıdığın ve tanımadığın kimselere selam vermekliğindedir" buyurdu. (R. Sal. 848)

9- Ebud Derda (r. anh) rivayet ettiği bir hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.): "Selamı yayınız ki, düşmanlarınıza üstün gelesiniz." (C. Sagır. 1. 712)

10- Ebu Hureyre (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte ; Resulullah (s.a.v.) "Sözü hoş söyle, selamı aşıkare et, akrabayı yokla ve gece herkes uyurken namaz kıl, o zaman selamla da cennete gir" buyurdu. (Ramuz. 72. 14.)

11- Ebu Hureyre (r.anh.) den: Resulullah (s.a.v.) : "Sizden biriniz din kardeşine rastlarsa ona selam versin. Eğer aralarına taş, duvar veya ağaç gibi bir

engel girip tekrar karşılaşırsa yine selam versin " buyurmuştur. (Ramuz. 62. 6. R. sal. 86)

12- Enes (r, anh, .) Resul-i Ekrem (s.a.v.)bana :

" Oğlum, ailenin yanına girdiğinde selam ver ki, sana ve ev halkına bereket olsun " buyurdu. (R. Sal. 865.)

13- Hz. Ömer (r.anh.) rivayet etmiş olduğu hadisi şerifte; Resulullah (s.a.v.): "İki müslüman buluşup da onlardan biri arkadaşına selam verdiğiinde, bu ikisinden Allah'a daha çok sevgili olanı, arkadaşına karşı güler yüzlülükte daha önde olanıdır. Musafaha ettiklerinde ise Allah onların üzerine yüz rahmet indirir. İlk başlayana doksan, diğerine ise on rahmet verilir" buyurur. (Ramuz. 35. 11.)

14- İbni Ömer (r. anh) rivayet ettiği hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.): "Cennette öyle köşkler vardır ki, içindeki dışındakini, dışındaki içindekini görür. Bunlar, sözü hoş, selamı çok olana, yemeği çok yedirenlere, oruca devam edenlere ve gece namazı kılanlara verilir. " (Ramuz. 125. 9)

15- Cabir (r.anh.) rivayet ettiği hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.) "Gelip de selam vermeyeni içeri almayabilirsiniz" buyuruyor. (465. 2. Ramuz.)

16- İbni Ömer (r.anh.) dan Resulullah (s.a.v.)

Efendimiz: "Selam'dan evvel söze başlamayın. Kim selamdan önce söze başlarsa ona cevap vermeyin buyuruyor." (Ramuz. 466. 6.)

17- Resulullah (s.a.v.) Efendimiz: "Bir selamla da olsa akrabalık bağlarını canlı tutun" buyurur. (M. Şihap. 307.)

18- Cabir (r.anh.) dan Resulullah (s.a.v.): "Yahudilerin selam verdiği gibi selam vermeyin. Zira onlar elle, başla, işaretle selam verirler." (Ramuz. 474. 1)

19- Cabir (r.anh.) den, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Selam vermediği müddetçe, kimseyi yemeğe buyur etmeyin." (Tac. Ter. 5. 725.)

20- Cabir (r.anh.) dan rivayetle Resulullah (s.a.v.): "Küçük büyüğe, bir ikiye, az çoğa, binitli yayaya, geçen oturana, ayakta olan oturana selam verir" buyurur. (Ramuz. 510. 10.)

21- Enes (r.anh.) den: Kendisi çocuklara rastlandığında onlara selam verir ve "Resulullah (s.a.v.) böyle yapardı" derdi. (R. Sal. 866).

22- Enes (r.anh.) den: Resul-i Ekrem (s, a. v.) " Ehl-i kitab size selam verdiğinde: "Ve Aleyküm, deyin " buyurmuştur." (R. Salihin. 871.)

23- İbni Mes'ud (r.anh.) rivayet ettiği bir hadisi

şerifte; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz: "Selamı önce veren kibirden beridir" buyurmuştur. (Ramuz. 194. 2.)

24- Ebu Hureyre (r.anh.) rivayetle Resulullah (s.a.v.): "Kumar, satranç, tavlâ ve benzerleri gibi şü bir takım oyunları oynayan kimselere rastladığınızda onlara selam vermeyin. Şayet onlar selam vermişlerse selamlarını da almayın" buyurdu. (64. 11. Ramuz.)

25- Enes (r.anh.) Rivayet ettiği bir hadiste: Resulullah (s.a.v.): Aleykesselam, ölülerin selamıdır. Sizlerden biri din kardeşine rastlayınca "Esselâmü aleyküm verahmetullahi ve berekatühü " desin" buyurdu. (Ramuz. 124. 3.)

26- Abdullah . Amr (r.anh.) den : Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu:

"Şarap içenlere selam vermeyin, Hasta oldukları vakit ziyaretlerine gitmeyin. Öldükleri vakit de, namazlarını kılmayın" Said b. Mansur (Taç. 745.)

27- İbni Ömer (r.anh.) rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte Resulullah (s.a.v.):

"Bir kimse bir günde müslümanlardan yirmi adama selam verir (toptan veya teker teker) ve o

gün ölürse, ona cennet vacip olur. Gecesinde ölürse de böyledir" buyurdu. (Ramuz. 424. 7)

28- Bera b. Azip (r.anh.) den: Peygamber (s.a.v.): "Selamı yayınız ki, selamette kalasınız. " (C. sagır, 1. 709)

29- Ebu Hureyre (r.anh.) rivayet ettiği bir hadisi serifte, Resulullah (s.a.v.): "Müslümana ölüm geldiğinde azaları birbirini selamlar. Ve şöyle derler : " Selam sana sen benden, bende senden kıyamete kadar ayrılıyorz "" (Ramuz. 235. 11)

30- Ebu Umame (r.anh.) rivayetle: Resulullah (s.a.v.); "Evine girerken selam veren kişi Allah'ın himayesi ve garantisi altındadır. " (C. Sagır. 2. 1882)

31- İbni Ömer (r.anh.) Şöyle demiştir:

"Peygamber (s.a.v.)küçük abdestini bozarken, bir adam kendisine selam verdi: Peygamber (s.a.v.) selamını almadı. " (Tac. 5. 734.)

32- Ammar B. Yasir (r.anh.) şöyle dedi: Aileme geldim. İki elim yaralanmıştı. Za'feran ile yağladılar. Ertesi gün Peygamber (s.a.v.) gidince, Selam verdim, selamımı almadı ve : Git, şu za'ferandan temizlen ! dedi. " (Tac. 5. 746)

33- Cabir (r. anh.)ın rivayetle; Resulullah (s.a.v.)

"Haccı mebrurun cennet başka mükafatı yoktur. " Haccı mebrur nedir?" diye soruldu. Buyuruldu ki, etrafına selam vermek ve yemek yedirmektir. " (Ramuz. 201. 8.)

34. Enes (r. anh.)den , Resulullah (s.a.v.) "Selam Allah'ın isimlerinden bir isimdir. Ağza konulmuştur. Aranızda selamı ifşa ediniz (yayınız)" (Ramuz. 100. 8 R. Salihin 852)

35-Ebu Umame (r.anh.) rivayetle; "Tam bir selamlama, el tutup musafaha etmekle olur (dört elle)" (Ramuz. 2573. Tirmizi. 2730)

36- Rib'iyy b Hiraş (r.anh.) den. : "Beni Amir kabilesinden bir adam Peygamber (s.a.v.) Efendimiz evde iken, kendilerinden,

"Gireyim mi ? diye sordu. Efendimiz de hizmetçisine : Çık şu adama izin istemeyi öğret. Evvela : Es-Selamü aleyküm, sonra da gireyim mi ? desin" buyurdular. Bu konuşmayı işiten adam: "Esselamü Aleyküm" dedikten sonra " gireyim mi?" deyince efendimiz girmesine müsaade buyurdular; o da girdi. "(R. Salihin. 876)

37- İbni Ömer (r.anh.) rivayetle , Rasulullah (s.a.v.): "Selamı yayınız. Çünkü o, Allah'ı razı eden bir ameldir. " (C. Sagir. 711)

38- Ammar (r.anh.) rivayet ettiği hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.): “Şu üç şey imandandır: Darlıkta infak etmek, rast geldiği müslümana selam vermek, kendi aleyhinde de olsa adaleti gütmek. ” (Ramuz. 262. 1)

39-İbni Abbas (r. anh.)'ın rivayet ettiği bir hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.) :

“İki müslamanın birbirini üç günden fazla terk etmesi olmaz. İkisi rast gelir de biri selam verir diğeri de alırsa sevapta müşterek olurlar. Eğer selamı almazsa veren günahtan beridir. Diğeri günahı yüklenir. Eğer birbirini terk etmiş vaziyette ölürlerse cennette bir araya gelemezler. ” (Ramuz. 469. 8)

40- Ebu Hureyre (r.anh.) rivayet ettiği bir hadisi şerifte, Resulullah (s.a.v.): “Bir adam akrabasının, yakınının kabrine gider, selam verir ve onun yanında oturursa, selamını alır ve onunla yanından kalkıncaya kadar ünsiyet eder” buyurur. (Ramuz. 382. 5.)

BİBLİYOGRAFYA

1- Kur'an-ı Kerim ve Türkçe açıklamalı meali. S. Arabistan. 1992 . Prf. Dr. Hayrettin Karaman ve arkadaşları. Heyet.

2- Ruhû'l-Beyan tefsiri. İ:Hakkı Bursevi. Damla yayınevi 1995. İstanbul.

3- Ruhû'l- Beyan tefsiri. İ. Hakkı Bursevi Erkan yayınları. İstanbul. 2005.

4- Fizilal-İl Kur'an tefsiri Hikmet yayınları İstanbul.

5- Sahih-i Buhari Muhtasar. Polen Yayınları İstanbul 2008

6- Sahih-i Müslim Muhtasar. Hanifi Akın. Polen yayınları . 2008 İstanbul.

7- Ramuz El-Ehadis, Prf. Dr. Cevat Akşit, Lütfi Doğan. İstanbul. 1982

8- Tac Tercemesi:Bekir Sadak. Kit-San matbaacılık İstanbul. 1980

9- Camiü's Sağir Yeni Asya Neşriyat. 2008 İstanbul. İ. mutlu, Ş. Döğen, A. Aziz Hatip

10- Riyazü's Salihin. H. Hüsnü Erdem, Emel Matbaacılık, 1944 Ankara.

11- Diyanet islam İlmihali . Diyanet işl. Başkanlığı yayınları. Ankara. 1999.

12- Osmanlıca- Türkçe Büyük lügat Derya dağıtım. 1981 İstanbul. A. Yeğın, İ. Hekimoğlu. A. Kadir Badıllı

13-Cem'ul-Fevaid Ocak yayıncılık 2008 İstanbul.

14-Sünen-i Tirmizi Konya kitapçılık. 2007

15- Tergib ve Terhib Huzur Yayın dağ. Durak Pusmaz, A.

Arpa, A. Yücel İstanbul.

16- İslam Fıkıh Ansiklopedisi, Prof. Dr. Vehbe Zuhayli, Feza yayıncılık, İstanbul 1990

17-İbn-i Abidin, Ahmet Davutoğlu, Őamil Yayınevi, 1982 , İstanbul